

**Tarkastus-
lautakunnan
arviointikertomus
vuodelta 2022**

raisiō

SISÄLLYS

1.	Arvioinnin tausta	2
2.	Tarkastuslautakunnan toiminta vuonna 2022.....	3
3.	Arviointisuunnitelma.....	4
4.	Tarkastuslautakunnan aiempien havaintojen toteutuminen	5
5.	Vuoden 2022 talousarvion toteutuminen	5
6.	Talousarviossa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	7
6.1.	Yleistä	7
6.2.	Kaupunginhallitus	8
6.3.	Kaupunkikehitysjaosto	8
6.4.	Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta.....	8
6.5.	Sivistyslautakunta	9
6.6.	Vapaa-aikalautakunta	11
6.7.	Infralautakunta	12
6.8.	Lupalautakunta ja terveystaloudenvalvontajaosto.....	13
6.9.	Investointien toteutuminen.....	14
7.	Arvio taloussuunnitelman riittävydestä	14
8.	Henkilöstö	15
9.	Hallintosääntö ja päätöksenteko.....	16
10.	Hankinnat.....	17
11.	Omistajaohjauksen ja konserniohjauksen valvonnan ja järjestämisen ja toimivuuden arviointi.....	18

1. Arvioinnin tausta

Kuntalain 121 ja 125 § mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi
- valmisteltava tilintarkastuskertomuksen käsittely valtuustolle
- hankittava asianomaisen selvitys ja kunnanhallituksen lausunto tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta

Hallintosäännössä valtuusto on kuntalain mukaisten tehtävien lisäksi sisällyttänyt lautakunnan tehtäviin:

1. *seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi.*
2. *huolehdittava siitä, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa, sekä*
3. *tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.*

Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo kuntalain 84 §:ssä tarkoitetun sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla. Tarkastuslautakunnan on saatettava sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Arviointityön suorittamisen perusteet

Tarkastuslautakunnan suorittaman arvioinnin tulokset raportoidaan valtuustolle osoitetussa arviointikertomuksessa sekä mahdollisissa väliraporteissa. Arvioinnin lautakunta toteuttaa käyttämällä muun muassa seuraavia toimintatapoja:

1. Tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunta sopii keskinäisellä työnjaolla eri toimielinten hallinnon seuraamisesta sekä kerää tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Salassa pidettävän aineiston käytettäväksi saamisesta lautakunta päättää erikseen.
2. Lautakunta pyytää kunnan organisaatiolta erikseen päätettäviä selvityksiä toiminnasta arvioinnin tueksi (esimerkiksi toimialojen itsearviointien yhteenvetoja, asiakaspalauteyhteenvetoja ja mahdollisia sisäisen tarkastuksen

yhteenvetoraportteja, laatuauditointeja, palveluiden prosessikuvauksia, talouden ja toiminnan seurantaraportteja, osavuosikatsaukset, kuntayhtymien arviointikertomukset).

3. Kokouksiin kutsutaan tarvittaessa kaupungin/arvioitavan kohteen viranhaltijajohdon lisäksi luottamushenkilöjohtoa, henkilökunnan edustajia, tytäryhtiöiden edustajia ja mahdollisia muita sidosryhmän edustajia selvittämään omasta näkökulmastaan arviointikohteen toimintaa, tavoitteita ja niiden toteutumista. Tarvittaessa haastateltaville jaetaan ennakoon täytettäväksi arviointilomake toimialan/vastuualueen toiminnasta ja taloudesta. Lomake ei ole julkinen eikä sitä liitetä pöytäkirjaan.
4. Arvioitavan vuoden tilinpäätös toimintakertomuksineen on asiakirja, josta ilmenevien tietojen perusteella arviointi ensisijaisesti suoritetaan.
5. Tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteisarviointeja esim. seutukunnan muiden kuntien kanssa yhteisesti järjestettyjen toimintojen osalta.

Kuntalain 121 §:n mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Raision kaupungissa on ollut käytäntö, jossa lautakunnat ja kunnanhallitus ovat antaneet vastauksen samalla kun arviointikertomus on käsitelty valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä kesäkuussa. Aikataulu on käytännössä hyvin rajallinen ja pohdintaa toimenpiteiden osalta ei juurikaan ole tehty. Nykyisin kunnissa on yleistynyt tapa, jossa tarkastuslautakunnan arviointikertomus käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä ja arviointikertomuksen johdosta annetut lausunnot käsitellään valtuustossa vasta syksyllä. Tällöin kaupunginhallitukselle jää paremmin aikaa pohtia mahdollisia toimenpiteitä ja vastata niiden johdosta valtuustolle.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että kaupunginhallitus harkitsee arviointikertomuksesta annetun lausunnon rytmittämistä siten, että aihetta antavat toimenpiteet ja niiden johdosta annettavat lausunnot ehditään valmistella valtuustolle riittävässä aikataulussa.

2. Tarkastuslautakunnan toiminta vuonna 2022

Tarkastuslautakunnan kokoonpano:

<u>Jäsen</u>	<u>Varajäsen</u>
Ari Korhonen, puheenjohtaja	Juhani Hietala
Hans Våg, varapuheenjohtaja	Jarmo Halonen
Teija Hurmerinta	Riikka Kilpi
Kimmo Nurmi	Ilse Leppäranta
Sisko Jaakkola (Olga Viljanen 7.3.2022 asti)	Raimo Perälähti

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilivuoden 2022 arvioimiseksi 11 kertaa. Lautakunnan arviointityön painopistealueena tilivuoden 2022 osalta on ollut sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumisen arviointi, omistajaohjauksen ja konserniohjauksen valvonnan, järjestämisen ja toimivuuden arviointi sekä ylikunnallinen yhteistyö ja hankinnat.

Sivistystoimen osalta tarkastuslautakunta on kuullut sivistysjohtaja Leena Laaksoa, sivistys- ja vapaa-aikatoimialan talouspäälikkö Esa Ilantia, liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja Karita Toivosta ja kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja Tiina Saloa.

Lisäksi tarkastuslautakunta on kuullut kokouksissaan kaupungin johdon edustajia sekä eri toimialojen johtavia viranhaltijoita.

Sidonnaisuudet

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle, joka saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuustiedot julkaistaan yleisessä tietoverkossa.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt sidonnaisuusilmoitukset ilmoitusvelvollisilta luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta. Tarkastuslautakunta on tarkastanut saapuneet ilmoitukset ja pyytänyt tarvittaessa täydennystä jo tehtyyn ilmoitukseen. Tarkastuslautakunta on julkaissut tarkastetut ilmoitukset kaupungin verkkosivuilla ja saattanut sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi vuosittain.

3. Arviointisuunnitelma

Tarkastuslautakunta arvioi vuosittain kaikilta toimialoilta seuraavat asiat:

- talousarviossa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen
- strategiassa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen
- muut strategiset ohjausasiakirjat, jotka määrittävät toimialueen toimintaa sekä niissä asetettujen tavoitteiden toteutuminen (syvällisempi tavoiteanalyysi erityisesti tarkastuksen painopisteenä olevasta toiminnasta)
- muut valtuuston päättämät keskeiset asiat, kuten merkittävät investoinnit, talousarviomuutokset, sopeuttamisohjelmat, henkilöstöä tai organisaatiota koskevat merkittävät päätökset tai muut periaatteellisesti keskeiset kaupungin toimintaa tai jonkin toimialan toimintaa koskevat päätökset
- keskeiset lakisäätteiset velvoitteet ja niissä tapahtuvat muutokset lakisäätelytyden toteutuminen taloudessa ja toiminnassa

Erityisesti arvioidaan, miten valtuuston päätös on toteutunut koko kaupunkia koskien ja toisena kohtana, miten se on toteutunut toimialueella. Samassa yhteydessä voidaan myös arvioida valmistelua kokonaisuudessaan, sen kestoa ja onko päätöksenteon tueksi tuotettu riittävät ja monipuoliset tiedot.

Tarkastuslautakunta myös arvioi, että kaupungin toimielinten päätöksenteko ja menettelyt hoidetaan lain ja hallintosäännön edellyttämällä tavalla.

Tarkastuslautakunta huomioi arviointitoiminnassaan valtuustokauden uuden strategian painotukset sekä arvioi toiminnan tarkoituksenmukaisuutta suhteessa strategiaan sekä mahdollisiin strategisiin ohjelmiin.

Vakiotarkastuskohteiden lisäksi tarkastuslautakunta arvioi kunkin vuoden aikana valitsemansa painopistealueen. Painopistealueiden arviointisuunnitelmana on etukäteen laadittu arviointisuunnitelma, jota tarkastuslautakunta tarkentaa ohjelman edetessä.

Vuoden 2022 osalta painopisteiksi edellä mainittujen tarkastuskohteiden lisäksi on valittu sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumisen arviointi, omistajaohjauksen ja konserniohjauksen valvonnan, järjestämisen ja toimivuuden arviointi sekä ylikunnallinen yhteistyö ja hankinnat.

4. Tarkastuslautakunnan aiempien havaintojen toteutuminen

Tarkastuslautakunta on edellyttänyt, että tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään henkilöitä, joilla on asiantuntemusta ja kiinnostusta ko. yhteisöstä ja sen toiminnasta. Nimettyjen henkilöiden tulee raportoida kaupunginhallitukselle. Konserniyhtiöihin valittiin uudet luottamushenkilöt syksyn 2021 aikana. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunki ei ole toistaiseksi päättänyt toimenpiteistä, joilla riittävä osaaminen kaupungin konserniyhtiöissä varmistetaan. On suositeltavaa, että etenkin konserniyhtiöissä istuvat hallituksen jäsenet kävisivät Hyväksytyt hallituksen jäsen - kurssin.

Tarkastuslautakunta nosti esiin edellisessä arviointiraportissaan tarkastustoimintaan käytettävän resurssin. Toistaiseksi resurssia ei ole kasvatettu.

Tarkastuslautakunta kiinnitti edellisessä arviointikertomuksessa huomion organisaatiomuutoksen seuraamiseen ja toimielinten toimivallan tarkasteluun.

Tarkastuslautakunta totesi mm. seuraavaa:

"Arviointia tulee jatkaa ja kiinnittää erityisesti huomio päätöksenteon, talousarvio- ja strategisten tavoitteiden osalta kaupunginhallituksen, kaupunkikehitysjaooston, infra- ja lupalautakunnan väliseen toimivaltajakoon. Päätöksenteon, budjetoinnin ja tavoitteiden näkökulmasta tilanteen tulee olla selkeä. Esimerkiksi kaupunkikehitys - toimialaan liittyviä tavoitteita jalkautuu kaupunginhallitukselle, kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaoostolle, infralautakunnalle sekä lupalautakunnalle, mikä voi osaltaan vaikeuttaa vastuukokonaisuuden hahmottamista." Asiaa ei ole asiakirja- tai päätöksentekotasolla tarkasteltu. Hallintosäännön muutos käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 10.10.2022 § 111. Samassa yhteydessä valtuusto päätti perustaa valtuustoryhmien puheenjohtajista koostuvan työryhmän tarkastelemaan hallintosääntöä. Päätöstä ei toimeenpantu toimintavuoden aikana.

Muilta osin tarkastuslautakunnan aikaisemmat huomiot on nivottu tässä raportissa yhteen toimielinkäsittelyssä tehtyihin huomioihin.

5. Vuoden 2022 talousarvion toteutuminen

Talousarvion 2022 sitovuus määräytyy lautakunnittain siten, että sitovia lukuja ovat lautakunnan ulkoiset kokonaistulot, kokonaismenot ja netto. Lautakunta voi suorittaa muutoksia palveluiden välillä. Tili- ja vastuuvapauden edellyttämä sitovuus muodostuu toimintakatteesta (nettobudjetti). Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovat erät ovat lainakannan ja antolainauksen muutokset.

Kaupunginhallituksen toimintatuotot (sis. KH konserni ja KH kaupunkikehitys yhteensä) 5,21 milj.€ toteutuivat 0,35 milj. € (7 %) suurempana kuin arvioitiin talousarviossa. Kaupunginhallituksen toimintakulut olivat 8,25 milj. €, mikä on 1,14 milj. € (12 %) vähemmän kuin talousarviossa. Kaupunginhallituksen henkilöstökulut ja palvelujen ostot toteutuivat pienempänä talousarvioon nähden. Toimintakate oli -3,03 milj. €, mikä oli 1,50 milj. € parempi kuin talousarviossa.

Sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintatulot toteutuivat 1,84 milj. € suurempana (6,3 %) kuin talousarvio. Maksutuottojen kertymä oli budjetoitua parempi hoito- ja hoivapalveluissa. Lisäksi saatiin koronakorvauksia, joita ei oltu huomioitu talousarviossa. Soten toimintamenot olivat 115,76 milj. €, mikä on 1,16 milj. € (1 %) enemmän kuin talousarviossa. Toimintakertomuksessa annetun selvityksen mukaan poikkeama johtui henkilöstökulujen ja erikoissairaanhoidon pienemmästä toteumasta mutta taas muiden asiakaspalveluostojen ja avustajien palkkaus kustannusten kasvusta. Toimintakate oli – 84,43 milj. €, mikä oli 0,685 milj.€ parempi kuin talousarvion toimintakate - 85,11 milj.€.

Sivistyslautakunnan toimintatulot ylittyivät 0,40 milj. € ja toimintakulut alittyivät 0,03 milj. € talousarviosta. Lautakunnan toimintakate oli -32,26 milj. €, mikä oli 0,37 milj. € parempi kuin talousarvion toimintakate -32,63 milj. €. Lautakunnan tuottoihin vaikutti hankerahoituksen kasvu ja varhaiskasvatuksen päivähoitomaksujen toteutuminen odotettua parempana. Toimintakulut toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Vapaa-aikalautakunnan toimintakate oli -2,86 milj. €, mikä oli 0,07 milj. € parempi kuin talousarvion toimintakate. Toimintakulut toteutuivat 0,11 milj. € pienempänä kuin talousarviossa arvioitiin. Toimintatuottojen toteuma oli 96,20 % talousarvion arvioituista tuloista.

Lupalautakunnan toimintakate oli -0,17 milj. €, mikä oli 0,38 milj. € parempi kuin talousarviossa. Lautakunnan toimintatuotot toteutuivat 25,3 % arvioitua paremmin ja toimintakulut olivat 13,8 % arvioitua pienemmät. Lupalautakunnan toimintatulojen kasvuun vaikutti rakennusvalvonta- ja -tarkastusmaksujen kasvu. Palvelujen ostot jäivät huomattavasti alle talousarvion.

Infralautakunnan toimintakulut olivat 24,09 milj. €. Toimintakulut ylittivät talousarvion 0,9 milj. €:lla (4 %). Toimintatuottoja kertyi 0,20 milj. € (5,9 %) enemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Lautakunnan toimintakate oli -20,50 milj. €, mikä oli 0,73 milj. € huonompi kuin talousarviossa. Lautakunnan tuloihin vaikutti myyntituottojen ja vuokratuottojen kasvu. Koronapandemian takia jouduttiin Hulvelan Katrillisali ja kaupungintalon Elaus sulkemaan kaupungin ulkopuolisilta ruokailijoilta osan vuotta, joka aiheutti tulojen vähennystä. Aine- ja tarvikekulujen ja sähkö- ja lämmityskulujen kasvuun vaikutti hintojen yleinen nousu. Lautakunta säästi henkilöstökuluissa rekrytointiongelmien takia.

Koko kaupungin toimintatuotot toteutuivat 46,19 milj. € suuruusina. Toimintatuotot toteutuivat 2,96 milj. € parempana kuin muutettu talousarvio. Toimintatuotot toteutuivat vuoteen 2021 verrattuna 1,2 milj. € heikommin.

Kaupungin toimintakulut olivat yhteensä 189,46 milj. €. Toimintakulut toteutuivat kuitenkin 0,69 milj. € suurempina kuin muutettu talousarvio. Toimintakulut kasvoivat 10,96 milj. € vuodesta 2021. Toimintakulujen kasvuun vaikuttaa mm. palvelujen ostojen 4,7 milj.€ (5,7 %) aine- ja tarvikeostojen 1,2 milj. € (11,3 %) ja avustusten 0,7 milj. € (12,6 %) kasvu. Henkilöstökustannukset kasvoivat edellisestä vuodesta 4,20 milj.€ (5,55 %). Henkilöstökustannuksia kasvattaa yleiskorotus vähintään 2 % palkkoihin ja henkilökohtaisten lisien korottaminen ja lisäksi henkilöstön määrä kasvoi 53 vakinaisella ja 25 määräaikaisella henkilöllä. Henkilötyövuosia kertyi 41,5 vuotta enemmän kuin vuonna 2021.

Kaupungin toimintakate oli -143,27, mikä oli 2,27 milj. € parempi kuin muutetun talousarvion toimintakate. Toimintakate heikkeni vuodesta 2021 9,3 %, 12,2 milj. €. Toimintatuotot kattoivat 24,4 % toimintakuluista.

Kaupungin verotulot olivat yhteensä 117,62 milj. €, mikä on 1,22 milj. € enemmän kuin muutetussa talousarviossa. Verotulot toteutuivat 5,02 milj. € alkuperäistä vuoden 2022 talousarviota 112,60 milj. € paremmin. Suhteessa edellisen vuoden 2021 tilinpäätökseen kaupungin verotulot kasvoivat 6,3 milj. € (5,7 %).

Kunnallisverotulot toteutuivat 5,1 %, 4,8 milj. € lopullista talousarviota parempana. Yhteisöverotuotot toteutuivat 14,1 %, 1,2 milj. € talousarviota paremmin. Kiinteistöverotulot kasvoivat edellisestä tilikaudesta 3,8 %, 0,3 milj. €. Kunnallisveron myönteiseen kehitykseen vaikuttivat työllisyystilanteen paraneminen ja palkkasumman positiivinen kehitys.

Kaupunki sai vuonna 2022 valtionosuuksia yhteensä 39,4 milj. € (35,6 milj. €). Toteuma ylitti talousarvion 0,48 milj. €. Kaupungin valtionosuudet kasvoivat 3,80 milj. € 10,7 % edellisestä vuodesta.

Tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos oli 5,57 milj. €, mikä oli 2,66 milj. €, 32,3 % huonompi kuin edellisenä tilikautena. Tilikauden tulos oli 3,86 milj. € parempi kuin muutetun talousarvion tilikauden tulos 1,71 milj. €. Ylijäämäiseen tulokseen vaikutti toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien kasvu.

Kaupunginhallitus esittää tilinpäätösvuoden 5,57 milj. € tuloksen käsittelystä, että tehdään investointivaraus 3,24 milj. € Tiedepuiston koulun uudisrakennushankkeelle. Edellä esitetyn jälkeen tilikauden tulos olisi silti ylijäämäinen 2,33 milj. €.

6. Talousarviossa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen

6.1. Yleistä

Vuosi 2022 on Rasion kaupungille kasvun vuosi huolimatta maailman tilanteen muuttumisesta epävakaammaksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Rasion väkiluku ylitti ensimmäisen kerran 25.000 asukkaan rajan. Myös tarjottavia palveluita tarvitaan enemmän ja tämä heijastuikin toimintavuonna etenkin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lisätarpeina.

Vuoden 2022 talousarviopäätöksessä strategisten kaupunkitasoisten tavoitteiden tilalla oli aputeemat. Strategiapäätöksen mukaiset kaupunkitasoiset tavoitteet on viety strategiaan toteutumiin tilinpäätöksessä 2022.

Valtuuston asettamat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu ja kehitys on ollut hyvää.

Kaupungin tilinpäätös toteutui 5,57 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä 23,9 miljoonaa euroa ja tuloksesta on jo kahtena vuonna peräkkäin tehty investointivaraus, jonka yhteenlaskettu osuus on 7,0 miljoonaa euroa. Rasion kaupungin taseessa oleva ylijäämä on hyvin puskuroitu. Kriisikuntakriteerien mukaan jos taseen ylijäämä muuttuu alijäämäksi, kunnan on tasapainotettava taloutensa seuraavan kolmen vuoden aikana. Varaus vähentää taseen puskuria, mutta on perusteltu siitä näkökulmasta, että kaupungin on reagoitava mahdollisiin alijäämäisiin vuosituloksiin aikaisemmin.

Kuntatalouden tilanteen ennustetaan olevan heikentymässä. Sota Ukrainassa, inflaation kiihtyminen, korkotason nousu sekä rakentamisen ja asuntokaupan hidastuminen vaikuttavat yleiseen talouden kehitykseen. Raisiolla on kuitenkin

edessään mittavat investoinnit - koulu- ja varhaiskasvatusverkon uudistaminen sekä E18-tieinvestoinnit.

Tarkastuslautakunta arvioi, että talouden kehittymistä suhteessa kaupungin toiminnan kasvuun tulee seurata entistä tarkemmin. On syytä myös koko ajan arvioida tulevia palveluverkkoinvestointeja, jotta tasapaino hyvän palvelutarjonnan ja taloudellisen kantokyvyn välillä säilyy.

Hyvinvointialueuudistuksen myös sosiaali- ja terveystalouden järjestämisoikeus siirtyi hyvinvointialueelle. Tämä tarkoittaa myös kaupungin oman toiminnan huomattavaa supistumista. Tarkastuslautakunnan mukaan on tärkeää, että kaupunki arvioi toimintaansa - päätöksentekoa, hallintoa, tukipalveluita, taloudellisia mahdollisuuksia ja muita toiminnan suuntaamisen uusia tarpeita myös muuttuneen tilanteen jälkeen.

6.2. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus vastaa valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupunginhallitus on saavuttanut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteensa. Tarkastuslautakunta arvioi, että tulevaisuudessa kaupunginhallituksen on tarpeen kiinnittää huomio omistajapolitiikkaan, konserniohjaukseen sekä kaupungin hallinnon, valvonnan ja päätöksenteon kehittämiseen.

6.3. Kaupunkikehitysjaosto

Kaupunkikehitysjaosto on kokoontunut toimintavuoden aikana seitsemän kertaa. Kaupunkikehitysjaoston toiminta ja tavoitteet ovat osa kaupunginhallituksen alaista toimintaa. Tarkastuslautakunta kiinnitti edellisessä arviointikertomuksessaan huomiota kaupunkikehitysjaoston rooliin päätöksentekijänä. Pöytäkirjojen ja tehtyjen haastatteluiden perusteella kaupunkikehitysjaosto on löytänyt luontevan roolinsa kaavoitusta ja kaupunkikehitystä yhteensovittavana ja valmistelevana toimielimenä kuten myös hallintosäännön mukaisena päätöksentekoelimenä. Jaoston päätöksentekoprosessit ovat linjassa kaupunkikehityksen kokonaisuuden sekä meneillään olevien valmisteluiden kanssa.

6.4. Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta

Sosiaali- ja terveystaloudessa ollaan onnistuttu suurimmassa osassa yksiköitä rekrytoimaan henkilökuntaa onnistuneesti. Varahenkilövakanssien täyttöaste hoito- ja vammaispalvelussa on hyvä, mutta poissaolojen määrä kasvoi Tehyn ja Superin työtaistelujen ja alkuvuoden koronarajoitusten vuoksi. Hoitohenkilökunnan saatavuudessa on kuitenkin ongelmia. Myös hälytys- ja ylityökorvausten määrä kasvoi.

Asiakaspuhelut on saatu hoidettua lain vaatimassa ajassa sitoutuneen henkilökunnan avulla.

Hoitajapulan takia on kotihoidon asiakkaita kuitenkin jouduttu siirtämään ostopalvelujen piiriin.

Hoitajamitoituksen kiristäminen on johtanut siihen, että yksityisillä hoivakodeilla on vaikeuksia ottaa vastaan uusia asukkaita.

Koronapandemian aiheuttamaa hoitovelkaa ei saatu korjattua koronapandemian jatkumisen ja työtaistelutoimenpiteiden vuoksi. Terveyskeskuslääkärille kiireettömän hoidon jono kasvoi ja oli keskimäärin 31 vuorokautta. Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen hoitajamitoitus 0,6 toteutui suunnitelman mukaan. Koronan hoitoon liittyvä jäljitys, testaus ja rokotukset saatiin kuitenkin hoidettua suunnitellusti.

Aikuissosiaalityön ja perhepalveluiden yksiköistä muodostettiin uusi Perhe- ja sosiaalipalveluiden palvelualue. Uuden lainsäädännön mukaan lastensuojelun työntekijöillä saa olla enintään 35 asiakasta ja tämä on johtanut palveluiden uudelleen järjestelyyn. Lastensuojelutoimisto joutui tuhopolton kohteeksi, jonka vuoksi myös toimitiloja jouduttiin järjestelemään uudelleen. Uusien tilojen suunnittelu vaati paljon resursseja henkilökunnalta ja toiminnan kehittäminen on sen vuoksi kärsinyt resurssipulasta.

Sosiaali- ja terveystoimialan henkilökunnan sairauspoissaolopäivien vuosien 2019-2021 keskiarvo on 13.515 päivää. Vuonna 2022 poissaolopäiviä kertyi 16.980. Vuoden 2022 poissaolopäivät ovat 26 % korkeammat kuin edeltävän kolmen vuoden keskiarvo. Koronaepidemian jatkuessa ovat poissaolot nousseet entisestään. Henkilöstö on tehnyt ylitöitä ja tuplavuoroja lähestulkoon koko pandemia ajan.

Työkyvyttömyyseläkemaksu on noussut edelleen 0,24 %-yksikköä ja oli 1,86%. Kevan jäsenyhteisöissä työkyvyttömyysriskikerroin on keskimäärin 1,2 % palkkasummasta.

Vuoden 2022 talousarvioon sisältyi 28,5 vakinaista vakanssia ja 11,4 määräaikaista vakanssia. Henkilömäärän lisäys 2021/2022 oli 68 henkilöä tilanteen 31.12.2022 mukaan. Vakanssirekisterin mukaan uusia vakansseja oli 5 ja määräaikaisia oli 8. HTV:n 2021/2022 lisäys oli 18 kpl.

Tukiasuntojen määrä on edelleen laskenut ja on 28.11.2022 ollut 26 kpl.

Sosiaali- ja terveystoimialan siirto hyvinvointialueelle sujui suunnitellusti, mutta tilanne vaatii edelleen seuranta- ja sopimusten ja muiden mahdollisten riskitekijöiden osalta. Arvio palvelujen eriytymisen vaikutuksista Raisioon jäävien toimintojen osalta olisi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tarpeellinen.

6.5. Sivistyslautakunta

Kouluverkon uudistaminen etenee suunnitellusti: Tiedonpuiston uuden yhtenäiskoulun toteutussuunnittelu on käynnissä ja pohjoisen alueen toisen uuden yhtenäiskoulun tontti on hankittu ja tarveselvitys on lähdössä käyntiin, lisäksi uuden alakoulun suunnittelua ollaan aloittamassa. Investointisuunnitelmassa vuosille 2021-2030 uudisrakennukset on huomioitu. Seudullisen kehitysvammaisille tarkoitetun Mylly-Antin koulun toiminnan siirtoa Raisioon vastuulle on toteutettu vuoden 2022 aikana ja toiminta käynnistyy vuoden 2023 alusta. Varhaiskasvatusverkon uudistaminen etenee myös. Varpeen päiväkodin moduulilisarakenne on otettu käyttöön ja uuden päiväkodin Kuloistenniittyyn tarvesuunnittelu on käynnistetty. Kaupunginvaltuuston 28.11.2022 tekemän päätöksen mukaisesti koulu- ja varhaiskasvatusverkkosuunnitelma päivitetään vuoden 2023 aikana valtuustossa.

Toiminnallisesti koulusektorilla koronapandemian jälkeinen aika on näkynyt oppilaiden pahoinvointina, oppimisen ja mielenterveyden tuen tarpeen kasvuna. Varhaiskasvatuspuolella tilapula ja vaikeudet henkilöstön rekrytoinnissa ovat hankaloittaneet palveluiden järjestämistä. Raisioon sotapakolaisina muuttaneita ukrainalaisia on tullut Raisioon noin 25 lasta varhaiskasvatukseen ja noin 80 lasta perusopetukseen. Haasteisiin on vastattu monialaisella yhteistyöllä ja hankerahoituksella on kokeiltu uusi työskentelymuotoja ja vakiinnuttamalla parhaita käytänteitä. Perusopetuksessa on vuoden 2022 aikana ollut käynnissä yli 20 kpl erinäisiä kehityshankkeita.

Varhaiskasvatuslaki on uudistunut elokuussa 2022. Sen myötä kolmitasoinen tuki on otettu käyttöön. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua on jatkettu kolmessa päiväkodissa. Päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma on otettu käyttöön elokuussa 2022. Siinä on erityisesti pyritty tarkentamaan sopivan tuen tason määrittelyä, mikäli muuten laadukas normaali pedagogiikka ei vastaa täysin lapsen yksilöllisiä tarpeita.

Oppilas- ja opiskelijahuolto on siirtynyt keväällä 2022 sosiaali- ja terveystoimen alaisuuteen. Näin on valmistauduttu palveluiden siirtymiseen hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta. Toiminnan sujuvuutta on seurattava ja ryhdyttävä tarvittaessa korjaaviin toimenpiteisiin tulevana vuosina. Vuonna 2021 toteutettu lainsäädännöllinen oppivelvollisuuden laajentaminen alle 18-vuotiaisiin saakka on alkanut näkyä tuloksissa. Mahdollisiin koulupudokkaisiin päästään kiinni paremmin kuin ennen. Varhaiskasvatuksen lakimuutokset ovat vaikuttaneet maksuperusteisiin ja henkilöstömitoituksiin. Muutoksen jälkeen varhaiskasvatuksen piiriin hakeudutaan aiempaa nuorempina, mikä vaikuttaa lasten ja henkilöstön suhdelukuihin kasvattaen kustannuksia ja kolmitasoinen tuki vaikuttaa myös henkilöstömitoitukseen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi talousarviossa syksyllä 2021 sivistyssektorille uusia vakansseja yhteensä 19 kpl. Opinto-ohjaaja (1 kpl) on palkattu oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyviin lisätehtäviin sekä lukion ohjaajamitoituksen riittävyyden varmistamiseen. Kuraattori (1 kpl) on palkattu lain mukaiseen toimintaan vastaamiseen muun muassa esiopetuksessa. Erityisluokanopettajat (5 kpl) on palkattu erityisluokkien tarpeisiin, koska oppilaiden tuen tarve on kasvanut merkittävästi. Raisiossa on panostettu intensiivisen tuen (ITU) ryhmiin, joilla vastataan oppilaiden kasvaneeseen tarpeeseen tunne-elämän häiriöiden, ahdistuksen, mielenterveyden ja koulupoissaoloihin. Lisäksi Vaisaaren yläkouluun on lisätty yksi erityisluokka. Koulunkäyntiohjaajat (8 kpl) on palkattu, koska Raisiossa on ollut valtakunnallista vähemmän ohjaajia. Lisääntynyt työpanos on lisännyt oppilaiden hyvinvointia ja tukea varsinkin niiden oppilaiden osalta, jotka ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Varhaiskasvatukseen on palkattu lastenhoitajia 3 kpl henkilökunnan poissaolojen korjaamiseksi. Näin on säästetty sijaistarpeessa. Varhaiskasvatuksen opettaja (1 kpl) on palkattu kolmen lastenhoitajan vakanssin sijaan ennakoiden lain mukaista henkilöstörakenteen muutosta vuonna 2023.

Raision lukion opiskelijamäärä oli syyslukukauden alkaessa 431 + 50 kaksoistutkinnon opiskelijaa. Keskiarvoraja lukioon asettui lopulta 7,0 tasolle. Koulukohtainen opiskeluhuollon ohjausryhmä on painottanut ennaltaehkäisevää, hyvinvointia lisäävää toimintaa yhdessä opiskelijakunnan kanssa. Rasekon kanssa on tiivistetty yhteistyötä sekä lukion että yläkoulun kanssa.

Raisio-opiston kursseille osallistui 35 prosenttia enemmän edellisestä vuodesta. Nousun taustalla on korona-aikana muodostunut tarve päästä harrastamaan, liikkumaan ja opiskelemaan. Asiakaspalautteiden mukaan osallistuminen ja yhdessä

tekeminen koettiin erittäin tärkeäksi pitkän tauon jälkeen. Kurssilaisista alle 15-vuotiaita oli 327/ 6379 henkilöä.

Sivistyssektorin strategisten tavoitteiden ja niiden toteutumisen seurannan yhteenvedo osoittaa, että toiminnan kehitys on systemaattista ja ennakoivaa. Nuorten päihdeongelmat ovat olleet enenevästi julkisuudessa. Saatujen selvitysten perusteella ehkäisevä päihdekasvatus Raision perusopetuksessa on laajaa ja jatkuvaa. Sen vaikuttavuuden parantaminen voisi olla tulevaisuuden strateginen kehityskohde ja mitattava asia.

6.6. Vapaa-aikalautakunta

Vapaa-aikalautakunnan alaisten palvelualueiden toiminnoissa on keskitytty toimintojen palauttamiseen normaalille tasolle koronan jälkeen. Ihmisten kohtaaminen on ollut toiminnan keskiössä.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden toiminnat palasivat rajoitusten jälkeen normaaliksi. Lainauserä (20%), kirjastokäynnit (+33%) ja sähköisten palveluiden määrät lisääntyivät. Lukusalin omatoimialueen avaaminen mahdollisti palveluiden käytön kirjaston aukiolojen ulkopuolella.

Raisio museo Harkon siirtymisestä kirjastotalolle tehtiin päätös ja museo saa jälleen toiminnalleen soveltuvat näyttelytilat. Väliaikaisissa kaupungintalon aulan näyttelytiloissa järjestettiin kolme näyttelyä. Raision kulttuuripalveluja on vuoden aikana 2022 tarjottu erinäisin tavoin: lapsille ja nuorille suunnattuna koululaisten mediakasvatusohjelma, Raision kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolku, Harkon näyttelyopastukset, konserttikiertue, erilaiset kulttuuriesitykset ja viidesluokkalaisten itsenäisyyspäivän juhla; sekä vanhemmille ryhmille Kirjaston ikääntyneiden kotipalvelu, Hulvelan kirjastohuoneen asiakaspalvelutoiminta, etäkirjastokerho ja erilaiset kulttuuritapahtumat.

Liikuntapalveluiden yhteistyönä koulujen ja seurojen kanssa toteuttaman Raisio Harrastaa -malli vakiinnutti laajamittaisen harrastustoiminnan kaikille raisiolaisille perusopetuksen kouluille. Loma-aikojen leiritoimintaa uudistettiin ja monipuolistettiin. Perusopetuksen koulujen Liikkuva koulu -toimintaa kehitettiin. Aikuisten liikkumista ja sen suunnittelua vauhditettiin tutkimuksella, haastekampanjalla ja käynnistämällä uusia liikunnallisia toimintoja. Liikuntaneuvontaa tarjottiin uutena palveluna varusmiehille ja työelämän ulkopuolella oleville aikuisille. Työhyvinvoinnin edistämistä tehtiin yhdessä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa.

Liikunta-olosuhteiden pitkän aikavälin kehittämisen pohjaksi toteutettiin tiedonkeruu, kuulemisprosessi, kysely ja haastattelut kuntalaisille ja seuratoimijoille. Liikuntaympäristöjen kehittämisohjelma vuosille 2023-2027 esiteltiin valtuutetuille ja lautakunnan jäsenille. Uusina investointeina toteutettiin Pumptrack-rata ja Kerttulan frisbeegolfrata. Omatoimiliikkumisen alueen kunnostus, liikuntahallin voimistelumaton hankinta, Tikanmaan kuntoradan parannus ja Haahdenniemen beachvolley-kenttä lisäävät kuntalaisten liikuntamahdollisuuksia. Palveluiden saavutettavuuden helpottamiseksi otettiin käyttöön sähköinen tilanvaraus- ja ilmoittautumisjärjestelmä.

Nuorisopalvelut jalkautuivat nuorten keskuuteen niin kouluissa kuin vapaa-ajalla, ryhmätoimintaa lisättiin ja nuorisotila Nopan aukioloaika laajennettiin levottomuuden, väkivallan ja ilkivallan ehkäisyn toimenpiteinä. Nuorisopassin kohderyhmää laajennettiin koskemaan kaikkia yläkouluikäisiä, tavoitteena nuorten aktivoituminen.

Nuorisovaltuuston kanssa yhteistyössä toteutettiin graffitimaalaus alikulkutunneliin. Leirityötä kehitettiin ja nuorten kesätyön hakuprosessi toteutettiin uudella tavalla. Loppuvuodesta 2022 liikunta- ja nuorisopalvelut muuttivat Kirjastotalolta kaupungintalolle.

Raision kotouttamisohjelmassa vuodelle 2022-2025 on laaja-alaisesti osa-alueita myös sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten yksiköiden toimialueelle.

Yhteenvetona vapaa-aikalautakunnan alaiset yksiköt tuottavat laadukasta palvelua uskomattoman laajalti erittäin kustannustehokkaasti. Hyvinvoinnin edistämisen toiminnot tulevat jatkossa kasvattamaan vapaa-aikasektorin merkittävyyttä kaupungin toiminnoissa entisestään. Täällä on kuitenkin suurin yhteys suurimpaan osaan kuntalaisiin. Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta on kirjattu systemaattisesti ja havainnollisesti. Hahdenniemen uimarannan alueella tehdyt parannukset ovat nostaneet koko kaupungin brändiarvoa. Ehkäisevän päihdetyön toimet strategisena painopistealueena olisi pohdinnan arvoinen asia merkittävyytensä takia.

6.7. Infralautakunta

Vuosi 2022 jatkui edelleen poikkeuksellisissa oloissa: Alkuvuodesta 2020 alkanut koronapandemia vaikutti edelleen koko kaupungin toimintaan. Etätöitä jatkettiin soveltuvin osin, tiloja suljettiin ja aukaistiin ja kokouksia pidettiin yhä enemmän Teams-yhteyksillä. Kaikki nämä toimenpiteet kuormittivat henkilöstöä normaalia enemmän. Pandemian varjossa pystyttiin kuitenkin suoriutumaan tarvittavista tehtävistä.

Helmikuussa 2022 alkanut sota Ukrainassa on johtanut inflaation kiihtymiseen ja energian hintojen nousuun. Muuttunut maailmanpoliittinen tilanne näkyy infralautakunnan talousarviossa palvelujen ostojen sekä aineiden ja tarvikkeiden hintojen nousuna, joihin varautuminen ei ollut mahdollista. Talouden toteutuman näkökulmasta teknisen keskuksen ulkoiset toimintatuotot ylittyivät noin 0,2 miljoonalla eurolla. Ulkoiset toimintakulut ylittyivät 0,9 miljoonalla eurolla budjetoituun verrattuna.

Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Rohkeissa kasvuinvestoinneissa, avoimen ja kehittyvän toimintakulttuurin, kestävyys, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa ovat toteutuneet infralautakuntaa sitovissa tavoitteissa.

Kuntalaiset ja yritykset on pidetty informoituna E18 hankkeesta. On järjestetty 1 kpl yleisötilaisuuksia (15.6.) ja 1 kpl yritystilaisuuksia (2.2.) Informaation jakaminen E18 hankkeen etenemisestä olisi myös jatkossa toivottavaa. Isoista hankkeista on pidetty erillinen esittely/seminaari lautakunnalle.

Kestävyys, ekologisuus ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa on hoidettu vaihtamalla katuvalaisimia led-valoihin. 2011 kpl (2022 lopussa), n.1600 kpl (2021 alussa), vaihdettu n. 200 kpl / vuosi. Ruokahuollossa ruoan ilmastopäästöjä vähennetään lisäämällä kasvisruokien tarjontaa koulu-, päiväkoti- ja henkilöstöruokailussa. Ruokahävikkiä on myös vähennetty aloittamalla koulujen ylijäämäruoan jakaminen koulupäivinä klo 13 lähtien. Jakelusta huolehtii Suomen Punaisen Ristin Raision osasto.

Henkilöstön työhyvinvointia ja työssä jaksamista tuetaan ja seurataan. Toimenpiteinä on ollut työhyvinvointia edistävät koulutukset, tyhy- ja tykypäivien pitäminen ja niihin osallistuminen sekä käyttöön otettu Hyvinvoiva Raisio -seteli. Mittareina on käytetty ed. mainittujen päivien määrää sekä Kunta10 -tuloksia. Kunta10 -tutkimuksen Työssä jatkaminen -mittarien tulos on parantunut vuoteen 2020 verrattuna. Toteuma vuonna 2022 oli 74,1% ja vuonna 2020 toteuma oli 73,5 %. Toimintakulujen osalta infralautakunnan henkilöstökulut alittuivat noin 275.000 eurolla. Pääasiallisena syynä henkilöstökulujen alittumiseen ovat vakinaisen henkilöstön rekrytointiongelmat, henkilöstön vaihtuvuus ja ongelmat sijaisten saatavuudessa. Nämä tekijät myös vaikuttavat henkilöstön hyvinvointiin.

Avoimen ja kehittyvän toimintakulttuurin tavoitteena on ollut parantaa asiakas- ja asiointiprosesseja infrapalveluissa. Parannettujen sijoituslupa ja kaivulupaprosessien määrässä ja toteumassa 2022 puuttuu kuitenkin vertailukelpoinen mittaristo. Toimitilojen palveluverkkosuunnitelmia edistetään strategian mukaisesti.

Tilapalveluissa tasapainoisen talouden strategiana on järjestää hallintokuntien käyttöön tarkoituksenmukaiset, terveelliset ja turvalliset toimitilat sekä huolehtia rakennusomaisuuden kunnosta ja ylläpidosta. On tehty suunnitelmallisesti kiinteistöjen korjauksia sekä sisäilmaa ja turvallisuutta parantavia toimenpiteitä. Sisäilmailmoituksia on tullut 49 kpl. Vertailukohtana olevien aikaisempien vuosien sisäilmailmoitusten määrää puuttuu. Hyvinvointialueen kanssa on laadittu vuokrasopimukset 3+1 vuotta.

Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa toiminnallisessa päätöksenteossa on liikenneväylien hoito ja kunnossapito infralautakunnan määrittelemän laatutason mukaisesti. FCG:n yhdyskuntapalvelut -tutkimuksen kokoomamittarien mukaan liikennealueiden ylläpidon, talvihoidon, lumenaurauksen, liukkauden torjunnan ja puhtaanapidon taso on laskenut vuoden 2021 tasosta. Puistojen hoito, asuntoalueiden läheisten metsien hoito sekä leikkipaikkojen siisteydestä ja varusteiden kunnosta huolehtimisen taso on laskenut vuoden 2021 tasosta. Kunnossapidon laatutason uudelleenmäärittäminen kustannusten vähentämiseksi sekä katuverkolla että puistojen hoidossa lienee osasyynä tason heikentymiseen. Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon on toteutettu puistokummitoiminnan kehittämisellä ja aktivoinnilla. Puistokummien määrä on 27 henkilöä.

6.8. Lupalautakunta ja terveysvalvontajaosto

Sopeuttamisohjelman mukaisista toimenpiteistä lupalautakunnan osalta jäi edelleen vuodelle 2022 toteutumatta 7500 euroa rakennuslupamaksujen korottamisesta, jotka odottavat uuden rakennusjärjestyksen hyväksymistä. Ympäristöterveydenhuollon osalta sopeuttamista kertyi 26 700 euroa lakimuutoksen myötä käyttöön otettujen valvonnan perusmaksujen vuoksi. Vuoden 2021 lopussa käynnistynyt rakennusjärjestyksen uudistaminen hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 25.4. ja kaupunginvaltuustossa 23.5., minkä johdosta lupamaksut tarkistettaneen vuoden 2023 aikana.

Lupalautakunnan strategiset kaupunkitasoiset tavoitteet on talousarvion jälkeen sovitusti kehittyneet toiminnallisten tavoitteiden ja toimenpiteiden kuitenkin pysyessä muuttumattomina. Tavoitteina vuodelle 2022 asetettiin muun muassa kaupungin houkuttelevuutta lisääviin tekijöihin ja mielikuviin vaikuttaminen, viihtyisän ja monipuolisen elinympäristön kehittäminen ja tukeminen sekä asiakaspalvelun ja prosessien kehittäminen. Mittareina käytetään tutkimuksia, tyytyväisyyskyselyitä ja prosessien ja toimenpiteiden kuvaamista. Tavoitteet ovat toteutuneet laajasti

asetettujen toimenpiteiden ja niiden mittareiden mukaisesti, mutta asiakastyytyväisyyskyselyitä ei ole toteutettu vuonna 2022, sillä ne tullaan toteuttamaan kevään 2023 aikana koordinoitusti koko vastualueella.

Ympäristöpalveluiden osalta mittareiden mukaan suurin osa tavoitteista on toteutunut ja mm. asiakaspalvelun palvelulupauksia ja tavoiteaikatauluja on määritelty ja kuvattu.

Rakennusvalvontapalveluiden osalta tavoitteet ovat myös pääosin toteutuneet ja osin jopa ylittyneet. Rakennuslupien (m3) ja lopputarkastusten kpl-määrien osalta tavoitteiden toteutumista on vaikea arvioida ilman suhteuttamista määrällisesti asetettuihin tavoitteisiin.

Muilta osin lautakunta on kiinnittänyt huomiota edellisessä tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa peräänkuulutettuihin määrämuotoisiin tavoitteisiin sekä vertailutietoihin esimerkiksi yhdistyksille myönnettyjen avustusten osalta. Vuoden 2022 aikana on linjattu myös mm. lautakuntaa koskevien kuntalaisaloitteiden käsittelyn menettelyistä sekä hyväksyty ympäristösuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma- ja ohjelma vuosille 2022-2026. Nämä helpottanevat tavoitteiden asetantaa sekä toiminnan kehittymisen seuranta.

Vuoden 2022 aikana toiminnassa on korostunut erilaiset ilmasto- ja ympäristöraportit sekä kestävyystoimenpiteiden seuranta, jotka ovat kaupungin ilmastosuunnitelman ja hiilineutraaliustavoitteiden mukaisia. Talousarviossa on omakseen eriytetty ilmastotyö ja tehty ensimmäinen kestävyyskatsaus. Tulevissa päätöksenteon vaiheissa ilmasto- ja kestävyysasiat tulevat varmasti korostumaan ja on tärkeää luoda alusta alkaen tavoitteet ja mittarit arvioinneille ja esimerkiksi eri toimenpiteiden vaikutuksille.

Ympäristö-/lupalautakunnan toimintakate oli -0,172 milj. €, mikä oli 0,38 milj. € (31 %) vähemmän kuin talousarviossa. Lautakunnan toimintatuotot toteutuivat arvioitua paremmin ja toimintamenot olivat arvioitua pienemmät.

6.9. Investointien toteutuminen

Talousarvion investointien sitovuus on määritelty hanketasolla. Lisäksi on monivuotisia hankkeita, joiden kokonaiskustannusarvio ja toteuttamisvuodet ovat sitovia. Nämä hankkeet on merkitty erikseen talousarviossa. Lautakunta hyväksyy hankkeidensa väliset määrärahasiirrot. Siirtoja ei saa tehdä kokonaiskustannusarvioiltaan ja toteuttamisvuosiltaan sitovista hankkeista. Investointimenot olivat yhteensä 10,4 milj. euroa, mikä on 2,5 milj. € vähemmän kuin talousarviossa. Investointimenot nousivat vuodesta 2021 noin 3,5 milj. euroa.

Raision investointimenot ovat olleet useamman vuoden laskussa mutta vuonna 2022 tapahtui menoissa käänös ja ne kasvoivat. Kaupungin investointimenot tulevat kasvamaan seuraavien vuosien aikana kouluhankkeiden vuoksi. Ns. monivuotisista investointihankkeista valmistui tilikauden aikana moduuliasunnot. Hanke toteutui lähes kustannusarvion mukaisena.

7. Arvio taloussuunnitelman riittävydestä

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungin tilikausi 2022 oli ylijäämäinen 2,33 milj.€. Raision kaupungin taseen

31.12.2022 mukainen edellisten tilikausien kertynyt ylijäämä ja tilikauden ylijäämä yhteensä on 23,93 milj. €. Raisen kaupungilla ei ole vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaan kuntalain tarkoittamaa katettavaa alijäämää.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän vuoden 2022 alkuperäisen talousarvion ja taloussuunnitelman 2023–2024 mukaan kaupungille kertyisi suunnittelukautena 2022 alijäämää (tilikauden tulos 2022) yhteensä 1,15 milj. €. Tilikauden 2022 arvioitua parempi tulos 2,33 milj.€ parantaa kaupungin ns. ylijäämäpuskurin tilaa.

Kaupungin valtuusto hyväksyi 12.4.2021 § 52 sopeutusohjelman vuosille 2021–2023 yhteensä 3,34 milj. €. Sopeuttamistoimenpiteiden tarkoituksena on ollut pyrkiä säilyttämään ylijäämäinen kertymä samalla tasolla kuin vuoden 2020 ylijäämäinen kertymä. Vuonna 2022 säästötoimenpiteet toteutuivat 0,47 milj. € alle suunnitellun määrän 1,29 milj. €. Toteutunut säästösumma oli 0,81 milj. €.

Kaupungin konsernitaseen 31.12.2022 mukainen kertynyt ylijäämä on 37,97 milj. € (32,32 milj. €), mikä on 1 521 € asukasta kohti (1 300 €). Konsernin omavaraisuusaste on 52 % (52,6 %) ja suhteellinen velkaantuneisuus 43,2 % (41,9 %). Konsernin lainakanta kasvoi 1,18 milj. € tilikauden 2022 aikana.

8. Henkilöstö

Raisen kaupungin henkilöstömäärä on kasvussa. Vuoden 2021-2022 vakanssit lisääntyivät yhteensä 51 vakanssilla henkilöstön kokonaismäärän ollessa 1765 henkilöä (31.12. tilanne) ja henkilötyövuosina yhteensä 1556,2 (+41,5 htv). Kaikkia myönnettyjä vakansseja ei etenkään sosiaali- ja terveystoimessa saatu täytettyä. Toisaalta sosiaali- ja terveystoimessa oli siirtymähetkellä 68 työntekijää enemmän kuin vuodenvaihteessa 2021/2022. Hyvinvointialueelle vuodenvaihteessa siirtyneiden henkilöiden kustannus on sataprosenttinen, mutta hyvinvointialueiden rahoitus lasketaan vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösten keskiarvona. Loppuvuodesta 2022 sosiaali- ja terveystoimeen palkattujen henkilöiden osalta hyvinvointialueen rahoitus jää vajaaksi. Tämä on kuitenkin rahoitusjärjestelmästä johtuva ongelma, eikä kaupunki ole juurikaan voinut siihen vaikuttaa.

Henkilöstön määrä on muuttunut oleellisesti vuoden vaihteessa sosiaali- ja terveystoimen järjestämistä vastuun siirryttyä hyvinvointialueelle. Raisen kaupungin oman toiminnan kustannuksista henkilöstökulujen osuus on vuoden 2022 tilinpäätöksessä 78 %. Henkilöstön määrän kehitys on voimakkaasti sidoksissa myös kaupungin talouden kehittämiseen.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että henkilöstömäärän kehitystä suhteessa talousarviopäätöksiin ei tällä hetkellä seurata. Esimerkkinä tarkastuslautakunta nostaa esiin sivistystoimen (sivistyslautakunta ja vapaa-aikalautakunta) alaisten vakanssien kehityksen vuonna 2022 ja sen yhteydessä tehdyt päätökset. Valtuuston talousarviossa sivistys- ja vapaa-aikalautakunnalle myöntämien vakanssien määrä on 19. Valtuusto on päättänyt 6.6. § 88 lisätä määrärahoja sivistyslautakunnan alaisiin vakansseihin siten, että esittelytekstin mukaan uusia vakansseja tarvitaan 6 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa, 1 varhaiskasvatuksen opettaja, 2 lastenhoitajaa ja 1 varhaiskasvatuksen erityisopettaja eli yhteensä 10 uutta vakanssia. Pöytäkirjaan liitetyissä vakanssiesityksissä vakansseja kuitenkin 13. Kaupunginhallitus on siirtänyt 2 sivistystoimen kalustonhoitajaa infrapalveluihin 25.4.2022 § 149, joiden osalta valtuusto on päättänyt talousarviomuutoksesta 6.6.2022 § 67. Valtuusto on siis asettanut sivistystoimelle vakansseja yhteensä 27-30 tulkinnasta riippuen. Tämän

lisäksi sivistystoimi on saanut hankemäärärahoja, joihin liittyy hanketyöntekijöitä. Henkilöstöraportissa sivistystoimen vakanssien lisäykseksi on ilmoitettu 33 vakanssia. Kappaleessa 6.5. on selostettu vakanssien täyttö sivistystoimen tarkastuslautakunnalle antamaan vastaukseen perustuen.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota esitysten oikeellisuuteen ja pöytäkirjaamisen siten, että tehdyistä päätöksistä käy selkeästi ilmi, mitä on päätetty sekä päätöksen perustelut. Kaupunginvaltuustolle tehtävistä esityksistä vastaa kaupunginhallitus.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että henkilöstömäärän kehitystä ryhdytään seuraamaan tarkemmin osana talouden toteumaa ja tehtyjä päätöksiä.

Henkilöstön hyvinvointiin tähtäävien toimenpiteiden osalta tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan toiminta on erittäin positiivisella tavalla kehittämismyönteistä ja aikaansaavaa. Henkilöstökertomuksen ja tarkastuslautakunnan saamien tietojen mukaan toimenpiteiden osalta on myös saatu positiivisia tuloksia. Syksyllä 2022 toteutetun Kunta10 -arvioinnin tulokset on parantuneet, mutta edelleen kehitettävääkin toki löytyy. Tulosten käsittelyyn vuoden 2023 aikana tullaan kiinnittämään enemmän huomiota ja prosessia on yhtenäistetty.

Henkilöstökertomuksen koulutuspäivien tavoitelukumäärää ei ole vuodelle 2022 asetettu ja tähän tarkastuslautakunta esittää tarkemman tavoitteen asetantaa. Henkilöstöjohtaja on haastattelussa ilmoittanut tämän olevan kuitenkin jo työlliställä, joten tämän osalta jääme odottamaan tulevia toimenpiteitä.

Omaehtoiseen koulutukseen varattua budjettia on jäänyt toistuvasti käyttämättä ja henkilökuntaa tulisikin kannustaa osallistumaan myös omaehtoiseen koulutukseen ja siihen osallistuminen on mahdollistettava resurssien puitteissa. Tämä lisää oletettavasti työssä viihtymistä ja omassa työssä kehittymistä sekä tukee henkilökunnan pitovoimaa. Kaupungin tarjoamien kesätyösetelien haku- ja päätösprosessia on kehitetty ja kehitetään edelleen, tämän osalta toimenpiteiden toivotaan nostavan myönnettyjen setelien toteumien määriä.

Raision kaupunki on osallistunut FCG:n toteuttamaan hallinto- ja tukipalveluita koskevaan kyselyyn. Kyselystä on saatu paljon hyvää palautetta, mutta kokonaisarvioinnin osalta kehityskohteeksi nousevat erityisesti päätöksentekopalvelut. Näiltä osin tuloksia on analysoitu tarkemmin kappaleessa 10. Hankinnat. Raision kaupungille myönnettiin Suomen aktiivisin työpaikka-sertifikaatti tunnustuksena työhyvinvointiin toteutetuista panostuksista.

9. Hallintosääntö ja päätöksenteko

Raision kaupungin organisaatiouudistus astui voimaan 1.8.2021. Organisaatiouudistuksen myötä lakkautettiin kaupunginhallituksen konsernijaosto, tekninen lautakunta ja ympäristölautakunta. Tilalle perustettiin kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaosto, infralautakunta ja lupalautakunta. Keskukset muutettiin toimialoiksi. Suurimpia muutoksia tuli entisen teknisen keskuksen osalle, josta muodostui uuden Elinvoima- ja kilpailukyky -toimialan Infrapalvelut- sekä kaupunkikehityspalvelut vastualueet. Infrapalveluiden palvelualueet ovat kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut sekä ruokapalvelut. Kaupunkikehityspalveluiden palvelualueet ovat maankäyttö- ja asumispalvelut, rakennusvalvontapalvelut, yrityspalvelut ja ympäristöpalvelut. Sosiaali- ja terveystoimialan sisällä perhe- ja

sosiaalipalveluiden palvelualueet yhdistettiin yhdeksi palvelualueeksi. Sivistystoimialan vastuut pysyivät entisen sivistyskeskuksen mukaisina.

Kaupunginvaltuusto on käynyt toimintavuoden aikana keskustelua hallintosääntöön liittyen organisaation muuttamisesta ja myös valtuuston päätöksenteosta ja toimivallan delegoinnista.

Valtuusto kokoontui vuoden 2022 aikana yhdeksän kertaa ja käsitteli 136 asiaa. 59 päätöstä (43 %) koski aloitteita. Kun päätöspykälistä jätetään ulkopuolelle kokouksen alkurutiinit ja aloitteet on valtuusto tehnyt 48 päätöstä (35 %). Näistä kahdeksan päätöstä koski henkilövalintoja, neljä sivistystoimen hankerahoitusmuutoksia ja kolme kokouspäivämääräpäätöksiä.

Valtuusto siirtää kuntalain 91 §:n mukaisesti toimivaltaansa kunnan muille toimielimille, luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Hallintosäännössä valtuusto määrittää mitä toimivaltaa se delegoi ja mitä toimivaltaa valtuusto pitää itsellään. Valtuusto päätti 10.10.2022 § 111 perustaa valtuustoryhmien puheenjohtajista koostuvan työryhmän tarkastelemaan hallintosääntöä.

Päätöksenteon osalta tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota hallinnon oikeellisuuden varmistamiseen koko kaupungin toiminnassa. Yksi osa hallinnon oikeellisuuden ja hyvän hallinnon toimintaperiaatetta on sisäinen valvonta, tarkastustoiminta ja siihen osoitettu riittävä resursointi. Todettakoon, että tarkastuslautakunta on kiinnittänyt tarkastusressin puuttumiseen huomiota aiemmissa raporteissaan, mutta sisäisen valvonnan ja tarkastustoiminnan resursseja ei ole toistaiseksi lisätty.

10. Hankinnat

Raision kaupungin hankinnoista vastaa hallintojohtaja ja hankinta-asioissa apuna toimii kaupunginlakimies. Vastuu hankintojen käytännön toteuttamisesta on toimialoilla ja yksiköissä. Tähän saattaa liittyä riski hankintojen pirstaloitumisesta eri toimialoille, hankintaosaamisen riittämättömyys sekä hankintamenettelyjen yhdenmukaisuuden puute vaikka sinällään toimittaisiinkin hankintaohjeen ja -lain puitteissa.

Kaupungissa on vuoden 2022 aikana kehitetty hankintoihin liittyviä prosesseja muun muassa käynnistämällä hankintatiimin säännöllinen toiminta, jossa edustukset eri toimialoilta ja yksiköistä. Hankintatiimi käsittelee tapaamisissaan hankintaohjeistuksiin ja käytäntöihin liittyviä asioita ja siellä ylläpidetään ajantasaista yleiskuvaa kaupungin hankinnoista. Tiimin puitteissa on myös käynnistetty työ hankintaohjeen päivittämiseksi.

Hankinta-asioihin panostaminen on tärkeää ja siihen tulee jatkossakin kiinnittää huomiota, koska hankinta-asioihin kytkeytyy niin juridisiin menettelyihin kuin maineriskiiin liittyviä asioita. Hankinta-asiat ovat nousseet vahvasti myös julkisen mielenkiinnon kohteeksi ja kaupunkien ostolaskudatan avaaminen osaltaan lisää näkyvyyttä hankintoihin, joten mielenkiinto ei todennäköisesti tule vähenemään. Myös kestävyysvaateet ja varautuminen lisäävät haastavuutta hankintoihin.

Raision hallinto- ja tukipalveluista tehdyn arvioinnin mukaan heikoimmat arvosanat kohdistuivat oikeudellisten asioiden, hankintojen ja sopimushallinnan neuvontaan ja tukeen (KA 3,6) sekä riskienhallinnan neuvontaan ja tukeen (KA 3,5). Näin ollen

huomiota tulee edelleen kiinnittää kokonaisuuteen sekä jatkaa toimintojen hyvää jo alkanutta kehitystyötä. Myös useilla toimialoilla kohtalaisena riskinä pidetty ja osin toteutunut henkilökunnan eritoten avainhenkilöiden vaihtuvuus korostaa hankintaprosessien ja menettelyiden kuvaamista ja ohjeistusta, jotta sijaistukset ja uuden henkilöiden perehdytys eivät kohtuuttomasti hankaloita käynnissä olevia tai jatkuvia hankintakokonaisuuksia.

Vuodelle 2023 listatut kehittämiskohteet, kuten hankintojen päätöksentekoprosessin kuvaaminen, hankintojen strategiset linjaukset ja hankintojen ohjeistuksen sekä niihin liittyvän tietoisuuden lisääminen ovatkin tarkastuslautakunnan osalta tervetulleita ja niihin tulee panostaa ja osallistaa kaikkia asianosaisia henkilökunnan jäseniä.

11. Omistajaohjauksen ja konserniohjauksen valvonnan ja järjestämisen ja toimivuuden arviointi

Hallintosäännön mukaan kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungille konserniohjeen. Voimassa oleva konserniohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 10.12.2018 § 164. Kaupunginhallitus vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle, omistajaohjauksen toteutumisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernihallinnon, antaa tarvittaessa konserniohjeita taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista ja muista yksittäisistä yhtiökokousasioista konserniohjauksen ja konserniedun varmistamiseksi.

Tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan kaupunginhallitus ei ole käsitellyt kaikkien yhtiöiden yhtiökokouksia päätösasioina toimintavuoden aikana. Yhtiökokousasioita on käsitelty tiedoksiantoasioissa, jolloin muodollista päätöstä kaupunginhallituksen suhtautumisesta yhtiökokouksesityksiin ei ole tehty. Käytäntö on sittemmin korjattu myös muodollisesti oikeaksi. Mahdollisesti myös muita konserniohjausta edellyttäviä asioita on käsitelty tiedoksiantoina. Tarkastuslautakunta arvioi tehtyjen haastattelujen perusteella, että konsernivalvontaa ei juurikaan tehdä muutoin kuin rutiininomaisen yhtiöraportoinnin näkökulmasta. Kaupungin omistajapolitiittisia linjauksia tai pohdintaa niistä ei ole muutoin kuin talousarviopäätöksessä. Yhtiöiden asemaa ja merkitystä kaupungille olisi tarkastuslautakunnan arvion mukaan syytä pohtia valtuuston toimesta.

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan Raision kaupungin konserniohjetta ei kovin hyvin tunneta ja epäselväksi on jäänyt, onko kaikkia konserniohjeen mukaisia asioita käsitelty hallinnossa ja onko niistä annettu konserniohjeen mukaiset päätökset.

Tarkastuslautakunta esittää, että konsernivalvontaa omien konserniyhteisöjen osalta tehostetaan ja konserniohjaus otetaan kehittämisen painopisteeksi.

Raisiossa 2.5.2023

Ari Korhonen
puheenjohtaja

Hans Våg
varapuheenjohtaja

Teija Hurmerinta

Kimmo Nurmi

Sisko Jaakkola

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.